

Gastcolumn

■ Aukje Bergsma

Aukje Bergsma is bestuurder van het Anna van Rijn College in Nieuwegein
E-mail: a.bergsma@annavanrijn.nl

Toetsrevolutie

Nu ik de stap heb gezet van directeur bij de landelijke toetsenmaker naar bestuurder van een school zie ik sommige dingen net even anders dan voorheen. Soms van meer afstand, vaak met een dagelijkse-praktijk-blik. De toetsbril heb ik echter nog niet afgezet....

Zo viel mijn oog op een recent verschenen boek met de titel 'Toetsrevolutie'¹. Deze column wordt geen boekbespreking, ik bleef hangen bij de titel want die is 'pakkend'. Nog geen half jaar ben ik weg bij Cito en nu al is er een toetsrevolutie! Is die dan langs me heen gegaan? Wat ik wel heb gezien is dat er de laatste jaren steeds meer aandacht is voor onderwijs op maat, differentiatie en gepersonaliseerd leren. En om dat op een goede manier in te kunnen vullen, heb je als docent informatie nodig. Informatie die je verzamelt om een beeld te krijgen van de voortgang en ontwikkeling van je leerlingen zodat je daar vervolgens op in kunt spelen. Naast het stellen van de juiste vragen en opletten wat leerlingen doen, kun je ook toetsen formatief inzetten. Wanneer je met de resultaten het onderwijs aan kan passen, of zo bij kan stellen dat het steeds blijft aansluiten bij de leerbehoefte van de leerling, gaat het om formatief toetsgebruik. Maar volgens mij is dit toch niet echt iets nieuws. Ik denk dat er eerder een geleidelijke overgang is waar te nemen naar meer aandacht voor het zinvol inzetten van toetsen en het goed kijken naar toetsresultaten. Daar zijn veel scholen, en nog meer docenten, al jaren mee bezig. En goed ook.

Toch even doordenken op het begrip 'revolutie'.

We geven al honderd jaar les in een klas, met een docent en leerlingen, volgens een lesrooster. Ook nu we onderwijs op maat geven, zijn dat nog steeds de basisingrediënten van het onderwijs. De inrichting van de schoolgebouwen wordt wel hipper, opener, lossier. En dat past ook beter bij maatwerk. In dit onderwijsconcept is differentiëren het toverwoord. En zijn toetsen een hulpmiddel om informatie te verzamelen die differentiatie kan optimaliseren. Dat geldt overigens ook voor het meer summatief gebruik van toetsen: op gezette tijden wil je toch graag weten of je leerling het voorgaande beheerst en toe is aan een volgende stap. En dan kan het helpen om de prestatie van jouw leerling te vergelijken met de prestaties van andere leerlingen bijvoorbeeld van andere scholen. Voor alle toetsen geldt: gebruik ze niet omdat het moet, maar gebruik ze omdat het past en zinvol is. Ook hier dus maatwerk. Docenten zullen niet alleen bekwaam moe-

¹Toetsrevolutie. Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs. Dominique Sluismans en René Kneyber, 2016. Gratis als pdf te downloaden op www.toetsrevolutie.nl

ten zijn in het duiden van informatie waarmee ze hun onderwijs kunnen bijstellen en optimaliseren, maar ook in het geven van feedback aan de leerling. Zo kunnen ze samen de ideale route door de lesstof realiseren. Geen revolutie, maar gewoon goed onderwijs. Van een revolutie in het onderwijs is pas sprake als we het concept klas – docent – leerlingen loslaten! Maar als de oproep tot revolutie er aan bijdraagt dat onderzoekers, beleidsmakers en politici toetsresultaten niet langer zien als een onaantastbaar gegeven, maar gewoon als bron van informatie, dan ben ik voor!

De overgang van werken bij een landelijke instelling naar werken bij een school is trouwens best geleidelijk gegaan. Met soms ook wel wat kenmerken van een revolutie. Ik kan het overigens iedereen die in de ondersteuning, beleid en begeleiding van het onderwijs werkt van harte aanbevelen! Je blik wordt er beslist breder van. Mij bevalt dat wel, ik blijf nog even! ■

Gesignaleerd

Spookverhalen over het examen

Het is bijna zover. Je bent goed voorbereid en helemaal klaar voor het examen.

Je nervositeit neemt toe naarmate de dag dichterbij komt.

Dan beginnen de spookverhalen. Want iedereen met een rijbewijs wil je de mooiste verhalen en goedbedoelde adviezen meegeven. Vaak is dat meteen de aanzet tot de spookverhalen met alle bekende spanningen voor de examenkandidaat tot gevolg.

Neem alsjeblieft de goede tips van je ouders, ooms, tantes, vrienden en kennissen niet al te serieus. Van die goedbedoelde tips en adviezen word je meestal alleen maar zenuwachtiger....en wat is er van waar?

De personen die de tips geven of hun belevenissen vertellen, weten zeker dat die overeenkomen met hun werkelijke ervaring tijdens het examen. Maar vaak wordt van de nabespreking van het examen met de examinerator maar weinig onthouden. Je hoort alleen het woord 'geslaagd' of 'gezakt'. Als het woord 'gezakt' valt, zal je tijdens de daaropvolgende vijf minuten in een nare roes zijn. Dat is een logisch gevolg na dit slechte nieuws, dus daarom kun je tips en verhalen van anderen beter niet te serieus nemen.

<https://www.rijschoolbutterhuizen.com/spookverhalen-over-het-examen/>